



LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTE CADA SEMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 8 pessetas.
Cuba, Puerto Rico y Extranjer, 5

DE LA COSTA DE LLEVANT



—¿Heu pescat poch? Aixó ray: el vendrém ben car y 'ns resultarà lo mateix.

ESTIUHEJANT

F EYA més de vint anys que no l' havia sentida la fressa monòtona del riu que s' esmuny relliscant lleuger per entre 'ls codols, y á la qual deu el nom de Fresser; aquesta fressa impregnada de frescor, que convida més que á treballar y á moure's, á fantasiar, gandulejar y condormirse dolcement...

En vint anys ¡quántas mudansas! La Vall de Ribas era llavors pagesa y pastora tot l' any, hostatje d' ayguaders malalts del pahidor, desde mitjans de juliol á primers de setembre... Avuy es tot aixó, y es ademés fabricanta.

El Fresser ramorós ja no porta solzament truytas de aquellas famosas de las cinch efes; tragina ademés caballs invisibles, pero efectius, que á cada pas una resclosa barra y deté, mena mansament per un canal y precipita plens de brumera sobre las turbinas, en aquesta especie de *handicap* industrial. Aquí 't prenc y aquí 't deixo, y aquí 't torno á pendre pera tornarte á deixar... Tal es lo que li fan al pobre riu, que s' ha convertit de poeta en treballador. Avants rondinava per vici ara sembla que rondini ab rahó.

Y ab el treball ha portat al país la prosperitat y 'l benestar.

Ribas la vila rústega de altres temps, qu' encastellava pel terror amontegat sas casotas vellas, decrepitas, de balcones de fusta y ombrius ráfechs, se va transformant en una població moderna. Té casa consistorial nova, escolas novas, un escorxadador també nou, y s' hi fan casas á desdir, de tres y quatre pisos, ab envigats de ferro com á Barcelona. Están destinadas á las familias treballadoras, que han acudit de tots els indrets de Catalunya, á donar vida á la industria. Durant molt temps els montanyesos ribetans no s' hi avenían á estar onze ó dotze horas tancats dintre de las quadras de una fábrika. Han vingut els forasters y 'ls hi han donat l' exemple. Y ara s' hi van fent també, convertintse de aucells de bosch en aucells de gabia.

No hi ha més: s' ha de patir. En aixó han hagut d' imitar al riu Fresser.

L' altre dia me 'n anava á la famosa Font de la Margarideta, y buscava inútilment el barri dels nanos. Vint anys enrera, arrán del riu que baixa de Pardinás, hi havia tot un barri habitat per familias de imbécils y golluts, de mirada apagada y parla torpe, menuts y mal forjats com figuretas de pessebre. De pares á fills anava perpetuantse aquella trista generació. Donchs ara ha desaparegut casi del tot... No se 'n veu un ni per curiositat.

¿Quí 'ls ha fet desapareixer? ¿Quí 'ls ha sacrificat? Jo casi diria que ha sigut el progrés que obliga á espavilarse: el terrible *struggle for life* que després de dominar en las grans ciutats s' introduheix fins en els més amagats recons de las montanyas.

Ribas viu y 's rejuveneix á ulls vistos. La vida del treballador seria bona, si pogués disposar d' habitacions més baratas, y si 'ls articles necessaris á la vida siguessin més asequibles. Aquí, com per tot arreu, se deixa sentir la carestia, que venim sufrint tots els espanyols sense excepció, pel gust de mantenir els governs que sigueren causa dels horrendos desastres del any 98. La falta de forsa de voluntat, ens la fan saldar ab una falta permanent de forsa alimenticia.

Desde la Font de la Margarideta 's divisa una

cascada que avants no existia, desprenentse rostos avall, per una montanya pedregosa y cantelluda de color d' ocre. Es una cascada artificial formada per las deixas de una gran part del riu, conduhit desde quatre kilometres més amunt fins á tal altura, per engorjarlo dintre de un canó de ferro y precipitarlo sobre las turbinas de la gran fábrika Reco'lons.

No sé quants cents caballs de forsa s' utilisan per medi de aquest enginy y altres tants de sobrers se 'n perden. Bé poden donarse aquest gust, ja que aquests caballs no costan res de mantenir.

Dintre de la població treballa ab gran activitat una fábrika de paper. En ella hi ha una máquina continua que va de nit y de dia, produhint els rodets de paper que gastan las rotativas de dos diaris barcelonins: *La Publicidad* y *La Veu de Catalunya*.

Dos periódichs rivals, qual paper té son naixement en una mateixa pastera. Dos fills de una mateixa máquina y tant diferents l' un del altre. ¡Qué s' hi ha de fer! Aixó 's veu en totas las familias.

Al peu de Quera'ps ahont s' hi arriba avuy per una bona carretera, sempre arran de riu, hi ha una gran instalació minera, en la qual, segons me diuen, D. Manuel Girona hi te compromés un capital importantíssim. Se tracta de unas minas d' or. Fins ara se n' ha tret molt; pero més que de las minas, de las caixas del opulent banquer, el qual, segons se m' assegura, está avuy en tractes ab una companyia belga, pera cedirli aquest negoci. No es lo mateix explotar minas, que comprar fincas y deixar diners á redit. Pera lo últim serveixen molt els capitalistas barcelonins. De lo primer se 'n encarregan els estrangers. ¡Quina tristesa!

Més siga com vulga la carretera es feta y aquest camí facilita extraordinariament l' anada á Nuria.

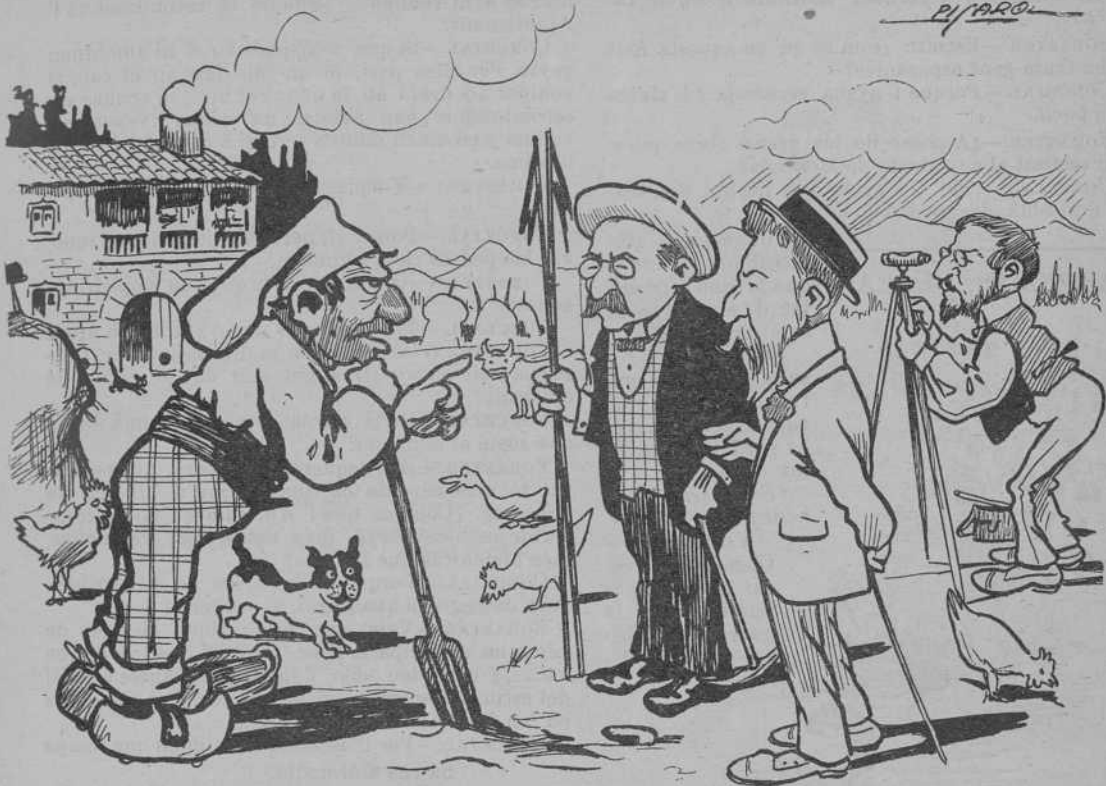
Qui tenint bona cama vulga fer una excursió deliciosa, vaji en carruatje fins al peu de la costa de Queralps, y emprénguilas desde allí, montanya amunt á peu. Son tres horas de marxa que pagan la fatiga, si es que pot nomenarse fatigós un camí plé de accidents variats, hermosos, imponents, á través del qual la vista y l' imaginació s' esplayan, donant descans al pit y á las camas.

Després de zig-zaguejar per espay de cinch quarts d' hora pel repetje de montanya que serveix de sustentácul al poble, y de contemplar la mescla de las apacibles pradas, que cubreixen las vessants, formant contrast ab els alterosos pichs del Pirineu, solemnes y majestuosos, s' arriba al famós salt del Sastre, y desde allí fins á Nuria se remonta un camí escabros, que va oferint una successió interminable de cascadas. Aygua per la dreta, aygua per l' esquerra, aygua pel fons, remorejant, escumejant, cantant un concert de notas de una poesia incomparable. Al peu de cada replá 's forma un gorch, de una transparencia immaculada. No hi ha esmeraldas que pogan compararse ab la verdor líquida de aquellas ayguas, mirall de una naturalesa espléndida.

Y allá també hi ha anat l' home á utilizar la forsa que aquella aygua al despenyarse conté. Una resclosa recull el riu en massa y se l' emporta lluny faldejant la montanya, fins á despenyar-lo, per un canó de ferro sobre uns enginys productors d' energia eléctrica. De allá en surten uns cables conductors sostinguts per pals qu' en forma de creus, atravessan tota l' encontrada—un nou via-crucis de la religió del progrés—en un recorregut de 57 kilometres.

La ciutat de Vich y otras poblacions de la plana beneficián més de 1,000 caballs de forsa. El salt del Sastre las ilumina á la nit y de dia 'ls proporciona forsa. ¡Quí ho havia de dir cinquanta anys enrera!

LÒGICA CATALANA



—Som regidors de Barcelona y venim per treballar pel carril del Noguera Pallaresa.
—Aixó es molt d' agrahir, pero ¿no seria millor que avans procuressin escombrar el carrer de casa seva?

Vels'hi aquí un prodigi, un verdader miracle, en el qual res hi te que veure la Vergde de Nuria, un miracle degut exclussivament á la ciencia moderna.

També Nuria 's rejuveneix.

Prop del antich santuari se 'n está construhint un de nou. Han desaparecut las vellas cofurnas que servían de hostatje als visitants ab sos sostres de fusta mitj corcats, ab sos llits empestats d' insectes. Hi ha avuy una bona hospedería, y una fonda molt ben portada. S' hi menja be y á preus arreglats.

Be es veritat que l' aygua fresquíssima de la Font de Sant Gil es un aperitiu sense rival. Qualsevol diria que conté vermouth ó absenta, per la carpanta que desperta. Y si ella no bastés, l' ayre fresch, hí, estimulante produhiria l' mateix efecte. Ja fan be á la fonda d' estar ben provehits. D' altra manera, un hom, encare que no signés clerófobo, se menjaria al capellá.

Desde la Vall gemada de Nuria, contemplant el Puigmal que s' anava embolcallant de boiras, preludi de una tronada d' estiu que havia de anunciar el viatge de regrés, compadeixia ab tota l' ánima als amichs barcelonins, subjectes al bany rus de la calor humida.

Allá dalt, á las tres de la tarde, ja feya fret.

Y era precis donar moviment al cos per entrar en calor, emprenent á tota marxa la baixada, avall, avall sempre com l' aygua, que bota per las penyas, cascadejant, y cantant l' himne de la Naturalesa lliure y eternament hermosa.

P. DEL O.

Vall de Ribas 16 de agost.

INCONGRUENCIA

A l' home que s' impresiona quan veu sanch ó algun esbronch dels que sovint degeneran en batuseas de debó, la gent tonta, rutinaria sol dirli que no té cor, quan si no 'n tingúés, impávit miraria al seu entorn impertorbable, de marbre quadros tristos y alegroys.

J. COSTA POMÉS

PASSEIG INSTRUCTIU

Personatges: un arcalde foraster, d' aquests que l' Ajuntament ha fet venir á Barcelona pera parlar del carril, y un concejal dels nostres.

FORASTER:—Estich encantat de la esplendidés dels regidors barcelonins. Rahó tenia en Cervantes quan deya que aquesta ciutat es l' *archivo de la corte*...

CONCEJAL:—¡En Cervantes!.. Bella persona; pero de la missa no 'n sabia pas la mitat... ¿Ja ha vist vosté tot lo que aquí hi ha per veure?

FORASTER:—No, senyor: no hi vist casi res. ¿Cóm volia que ho vejés, si pot dirse que vostés no m' han deixat un moment, omplintme d' obsequis á tot' hora?

CONCEJAL:—Donchs ara ho veurá tot. Aném á

donar un vol, y xano xano li ensenyaré las nostras preciositats.

(El concejal y 'l foraster comensan á seguir carrers.)

FORASTER:—Escolti: ¿cóm es qu' en aquesta font hi ha tanta gent esperantse?

CONCEJAL:—Perque l' aygua escasseja y l' aixeta raja poch.

FORASTER:—¿A pesar de las grans obras que s' han realisat al aqueducto de Moncada?

CONCEJAL:—¡Oh! No están pas llestas. Bon tros se 'n hi falta, desgraciadament.

LAS COSAS, CLARAS



FORASTER:—¿Es possible?... Si crech que fa una barbàritat d anys que hi están treballant...

CONCEJAL:—No se sab els anys que fa. El comens d' aquestas obras... s' ha perdut ja en la nit dels temps.

(Segueixen caminant.)

FORASTER:—Observo una cosa: ¿que potser han suprimit els guardias municipals?

CONCEJAL:—Més de mil n' estém mantenint, ab generositat verdaderament barcelonina.

FORASTER:—¿Cóm es donchs que desde que passejém no n' hi vist cap?

CONCEJAL:—Es que... están ocupats: prestan serveys extraordinaris.

FORASTER:—¿De quina classe?

CONCEJAL:—¡Qué li diré jo! Netejan las botas dels companys de consistori, els hi acompanyan els nens á estudi, els emblanquinan la cuyna...

FORASTER:—¿Qu' es alló tan gran?

CONCEJAL:—La plassa de Catalunya, la més extensa d' Espanya...

FORASTER:—Ja es llástima que no estigui llesta.

CONCEJAL:—Sí que ho está.

FORASTER:—¿Y aquells homes? ¿Qué hi fan aquells homes allí cavant?

CONCEJAL:—Cambían el nivell de la plassa. Ja es la tercera ó la quarta vegada que l' han hagut de cambiar.

FORASTER (deixant escapar un crit d' asco):—¡Vaya uns carrers més bruts! Miri quinas pilas d' escombrerías s' hi veuhen!... ¿Qué no té escombradors l' Ajuntament?

CONCEJAL:—Sí que 'n té, pero no s' hi amohinan gayre. Per altra part, lo qu' ells fan ab el cap, el vehinat ho desfá ab la quía. Vol dir que apenas els escombradors han netejat un carrer, venen els vehins y en cinch minuts tornan á deixar-lo fet una llástima.

FORASTER:—Y aquest está péssimament empedrat.

CONCEJAL:—Potser sí; pero no podém pas renovar las pedras cada senmana.

FORASTER:—¿Quánt temps fa que van empedrarlo aquest?

CONCEJAL:—No gayre: uns vint ó vinticinch anys.

FORASTER (rihent):—Com si diguessim ahir. (Posantse molt serio): ¿D' ahont surt aquest aixám de quitxalla?

CONCEJAL:—De la escola: aquesta es una de las que sosté el municipi.

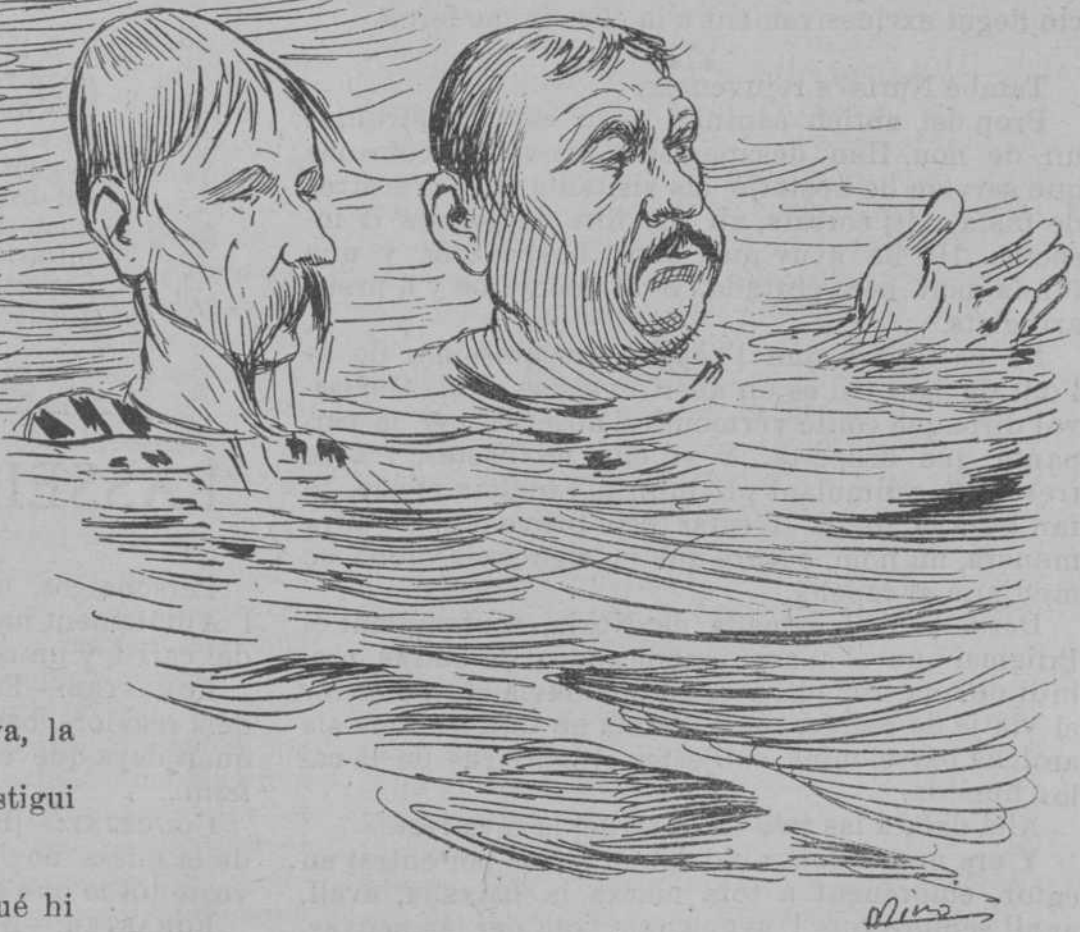
FORASTER:—Ben asquerosa per cert. Aquest edifici té més aspecte de quadra que d' alberch de criaturas. ¿Cóm es que l' Ajuntament no fa construir escolas novas, més netas, més ventiladas, més higiénicas que aquesta?

CONCEJAL:—Perque 'ls recursos no hi arriban. Pero desseguida que pugui, pensa ferho.

FORASTER:—Vaja, per últim tinch el gust de veure un municipal... ¡Dimontre! ¡Y qué tronat que val... ¡Y cóm deu suar l' infelís, trobantse al mitj del estiu, ab aquest trajo de panyo! ¿Per qué no 'ls en fan fer un de més lleuger?

CONCEJAL:—Per l' escassés de diners que temps há ens atormenta.

FORASTER:—A propòsit d' aixó. ¿Es cert que hi ha á la Casa gran una infinitat d' empleats que cobran el sou ab un retrás inconcebible?



—¿Qué sab fé 'l mort, senyor Quim?

—A mar nó, pero en terra... Enmatllévim un duro: ja veu:á que bé 'l faig.

CONCEJAL:—¡Vaya si es cert!
 FORASTER:—Y que 'l pago del cupó no 's fa ab la regularitat que seria de desitjar?...
 CONCEJAL:—També.
 FORASTER:—Y que no troban altra manera de sortir del pas que contractant un gran empréstit?
 CONCEJAL:—Aixís s' assegura.
(Caminan alguns passos en silenci).
 FORASTER *(posantse á riure de prompte)*:—Home ¿sab qué penso? Que tenint tantas cosas per arreglar aquí, es extrany qu' encare 'ls quedi humor per interessarse pels ferrocarrils de fora.
 CONCEJAL:—Es que l' Ajuntament de Barcelona es molt altruista.
 FORASTER:—¿Qué vol dir *altruista*?
 CONCEJAL *(titubejant)*:—Vol dir... vol dir...
 UN TRANSEUNT *(que per casualitat ha sentit el final de la conversa)*:—*Altruista* vol dir... aficionat á divertirse á las costellas dels *altres*.

A. MARCH

PRENENT LA FRESCA

Per pendre la fresca aixís que he sopat, totas las nits pujo á dalt del terrat; y ab un telescopi qu' es de molt augment desd' allí contemplo l' immens firmament.

Vaig seguint planetas y constelacions; d' aquest cel espléndit segueixo 'ls recóns ¿Venus va á la posta y Marte ha sortit? donchs ¡au! cop d' ullera no escapa un mosquit.

Veig allí montanyas de gel y algun riu, y homes fent torradas á prop d' un caliu, y ab la calor forta que enguany aquí fá, penso ¡ay si podías com l' aucell volá!

Veig en un altre astre un poble bufó guarnit de banderas qu' es festa majó, hi veig *caballitos*, kioscos y envelats, y mansos que surten del ball molt suats y aparto la vista d' un poble que riu, tonto com el nostre de ballá á l' estiu.

Veig passar estrelles, satélits, més mons, la gran Via lactea, grans contelacions, la estrella (la mala); las dels militars (las *buenas*), y aquellas que buscan sopars.

Contemplo la fixa, la estrella polar, y aprop aquell *carro* que així 'm fa exclamar: Ilustres *teyólechs*, Keplers ceballuts, aquesta es la vostra no siguen fossuts: agafeus al carro tots junts y tireu porteulo á la terra

LO PRIMER... ES LO PRIMER



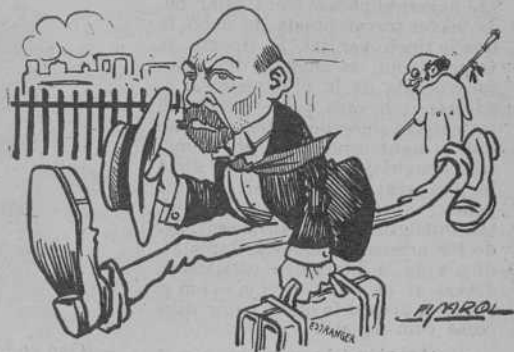
—¡Qué ajuntaments ni que romansos! Lo primer es la salut. ¡Me 'n vaig á fora!



—L' arcalde está indisposat: per lo tant, aquí té la vara!
 —¡Ah! Llavors es precis fer un sacrifici ..



—L' arcalde diu que ja está bo: per lo tant, vinga la vara.



—No 'm vull sacrificar per ningú. La salut es lo primer. ¡A fora, á fora!...

y aquí l' observeu
que si fent el sabi
sabeu casi re,
fent un xich el burro
sabreu mes potsé.

Mes cá, tot inútil;
fe suá á un eminent
es cosa poch seria,
contraproduhent.

Seguiu ab l' ullera,
donchs, dalt del terrat,
que viure á la fresca
es cómodo y grat:
per xo també hi pujo
á contemplá 'l cel,
sense ser del gremí,
y allí estich al pel.

L' AVI RIERA

LLIBRES

VIDAMOR.—*Poesías amorosas, per J. BURGAS (Mayet).*

Tractantse d' una obra d' un amich nostre tan estimat com en Burgas y anant com va precedida d' un prólech de l' Apeles Mestres que diu d' ella tot lo que nosaltres poguessim dir, creyém fer un obsequi al lector reproduhint íntegra aquesta página delicada, tan digna de la ploma que la firma com del llibre al qual serveix d' introducció.

Llegeixin el prólech de *Vidamor*; llegéixinlo y saboréjinlo, que no 'l trobarán llarch.

«Cada vegada que veig interrompuda la pau del meu taller per la visita d' un autor que comensa desfentse en elogi dels meus versos y acaba per desenvaynar un rotllo de versos seus, ab qual lectura me amenassa, no puch menos que mirarlo com á un enemich encarnissat y pensar: «¿En qué puch haverlo ofés á n' aquest jove?..» Perque aquestos autors sempre son joves; els veils, ja fa anys que 'ns en hem desvesat d' anar á llegir versos.

Avuy, al aixecarme, trobo al demunt de la meva taula un rotllo y una carta. Obro aquell y veig que son versos manuscrits; em giro esbarat, miro á dreta y esquerra... ¡ningú! Respiro y obro la carta; en ella hi llegeixo aquets párrafos:

«Onze anys fa que, al enviarli el meu primer tomet de versos, va respondrem vosté ab quatre ratllas encoratjadoras qu' acabavan aixís: *estudiar de ferm y tóquila, confrare!*

Crech tenir prou criteri per jutjar-me á mi mateix y confesso ben palesament que en onze anys he adelantat ben poca cosa.. Pero ¡qué hi farém, si d' allí ont no n' hi há no 'n pot rajar!...»

¡Vetaquí un espavilat que ja ha sabut fersem seu! Tant, que sense donarmen compte comenso á llegir la primera composició... y no deixo la lectura fins á la darrera.

¿Què ha obrat aquest miracle?
¿L' havernhi pocas? No; l' estar bé.
L' haver trovat poesia de debó, la que jo tinch per tal, la sincera, la franca, la qu' és copiada del natural, xuclada de la vida mateixa; y, además—¡oh, rara avis!—escrita ab la mateixa sinceritat y franquesa ab que ha sigut concebuda, ab el mateix llenguatge ab que 'l cor dicta lo que sent y el cervell lo que pensa, aquell llenguatge tan clar, tan inteligible, tan transparent, net de tot arcaisme—aquesta llupia rídícula de la literatura catalana—, dibent al pa *pa* y al vi *vi*—com el poble—, lo qual fa que l' autor diga cosas com aquesta

¡Ay, vida del meu amor,
amor de la meva vida,

¡quina pena l' estimar,
si tú ho sabías!

ó com aquesta altra:

Sóls, altra vegada,
per 'quets móns de Deu;
tu á ma bella vora,
jo al bell costat teu,
l' hivern de la vida
¡qué 'n será de breu!

tal com las diría el poble.

Ara bé: ab més calma torno á llegir la carta, y lo primer que 'm salta als ulls és aquella confessió que ab tan ingenua dolensa fa l' autor de que «en onze anys hagi adelantat tan poca cosa.» Y per aixó sí que no hi passo. Es clar que no recordo en aquest instant ni lo bó ni lo dolent que devía trobar en aquella obra primerenca de que 'm parla; pero lo que sí li juro és que no devía haverhi res qu' estés á l' altura ¡qué dich! que s' acostés á la composició número III de la serie *Estiu*.

Aquella espiga que 's decanta «al pes feixuch del gra de blat»... aquella parra coltorta al pes del rahím... aquella terra que se sent pesada «sota el mitj-jorn de Juliol»... ¡ah, que bé preparan l' estrofa final:

¿Y tú, ma vida, te 'n estranyas
de caminar pesadament,
ab un fillet á las entranyas
y un amor nou al pensament?

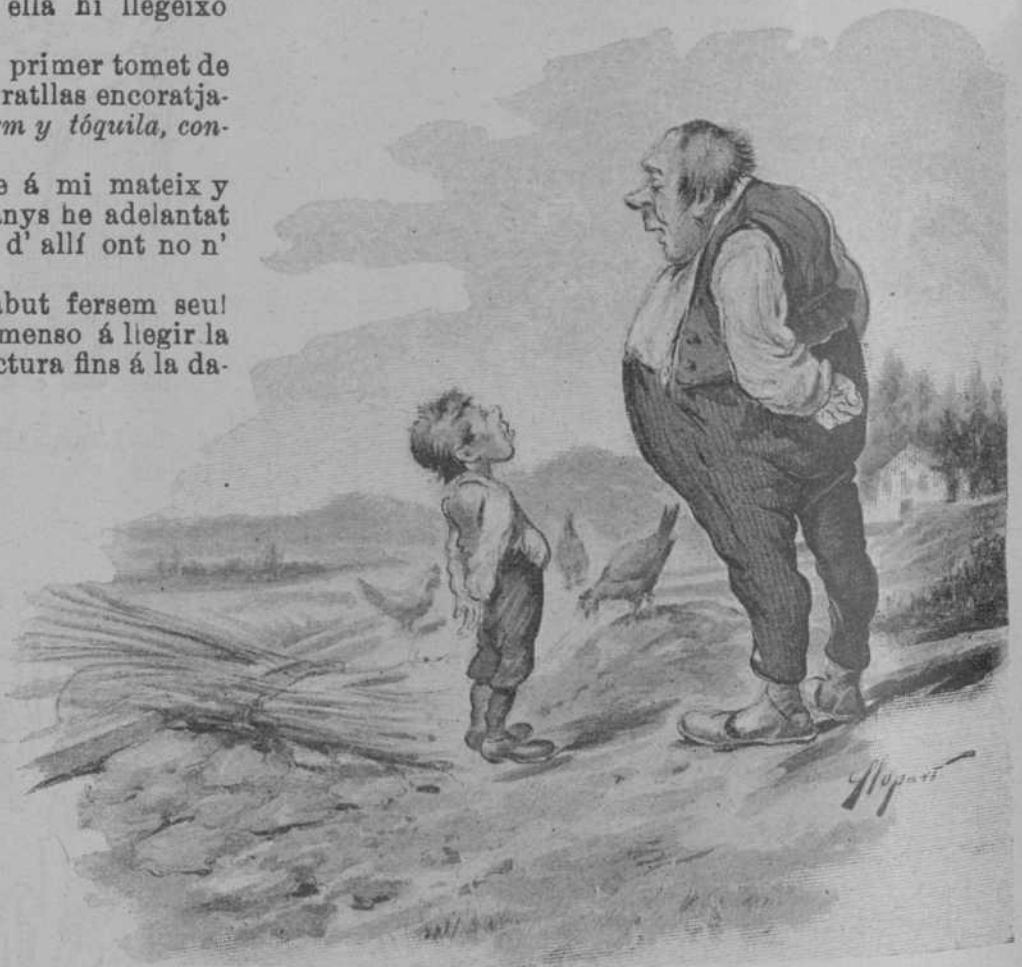
¿Ja ho sab, amich Burgas, que aixó es senzillament una obra mestra?

¡Aixó és poesia de debó! ¡y aixó són versos cóm la lley de Deu manal—perque, no ho dupti, en art hi há també una *lley de Deu* que mana, lley eterna, qu' está per demunt de las modas y que fa que las cosas *bonas* sigan bonas al través dels sigles.

Y he citat l' anterior composició com podía haverne citadas d' altrás. Aixís per exemple, m' encanta per la sinceritat de sentiment que l' impregna la que du el número II de la serie *Tardor*:

Hem acabat de sopar.
Ta mare, á un recó, fa mitja;

ELS SENYORS AL CAMP



—¿Que no breném, papá?

—Sí: ves tú mateix á qualsevol vinya .. que no sigui la nostra, y atípat.

L' ARCALDE Y 'LS VOLUNTARIS DEL ANY 60



— Si per las próximas festas combinessim un simulacro de la guerra d' Africa ¿podré contar ab vosaltres?
 — Sí, senyor.
 — Us adverteixo que jo vull fer de Prim...

de los tres nanos, el según
 va mirant els santó d' un llibre,
 l' altre, tot grave, llegeix
 l' efemeride del día;
 á ta falda, el més meunt,
 es belluga y plora y xiscia...

¡Són deliciosos aquests tres nanos! No tres nins, com dirfan els poetes que no 'n tenen; sino nanos, com diuhen tots els pares qu' en tenen.

Com podfa haverli citat també la que va senyalada ab el número III. —mateixa serie:

Dés que governa á casa nostra
 todas las cosas son en son lloch:
 ni una trenyina s' hi ven al sostre,
 el hautó brilla pulit y groch...

ó bé la III de la darrera serie - *Hivern* —, una de las més suggestivas del llibre.

¡Y tantas y tantas altrast!... per no dir totas.
 Perque una de las grans qualitats d' aquest llibre és no tenir cayudas; hi han cosas qu' *están millor*, però no hi ha res que hi fassi taca.

La transformació del amor s' hi desarrolla gradualment, insensiblement, sense sacudidas, malgrat la magnitud del assumpto y las reduhidas dimensiones del llibre que no permet al autor entretenirse en preparacions y mitjas tintas.

Y una paraula, per acabar. Com á post-data, em pregunta tímidament l' autor si 'l títul em sembla bé ó si se m' en ocorre un de millor ..

¡Que si 'm sembla bé? ¡Per mi el voldria! Es una verdadera troballa. Aquesta fusió de la *vida* y del *amor* en una sola paraula, és la sintessis més perfecta del present... ¿per qué no dirne *poema*?

APLES MESTRES.

TEATROS

LICEO

El senyor Bernis ens ha telegrafiat desde Milán que acaba de contractar á una pila de bons artistas pera for-

mar el quadro d' ópera en la próxima temporada. Entre ell- hi figuran noms ja ventajosamente coneguts del públich barceloní. La Darcle hi ressa ta en primer terme y els seus companys són igualment de *primitissimo cartello*.

Ens diu aixís mateix el popular empresari del Liceo que s' en va correuyta á Munich pera assistir á una audició dels *Mestres Cantors*.

Esperém que 'n surti ben impresionat y que vencent tota mena de dificultats posi els *Cantors* quan mes aviat millor á Barcelona. Tot aixó tindran que agrahirli els cada día mes numerosos devots de Wagner.

TÍVOLI

Divendres passat s' estrená una nova sarsueta: *Nieves*. Sense ser de las que quedan, obtingué alló que s' diu un éxit. La tiple senyoreta Astorga s' hi lluhí bastant y no desmeresqueren en res els seus *colegas*.

Dissapte s' estrená *La Buena Moza* que no havém tingut ocasió de veu-

re, pero de la qual ens donaren bonas referencias.

Apesar de estar anunciadas algunas representacions més de sarsueta petita y de haverse ensajat alguna obra nova pera estrenar durant la present senmana, sembla que la companyia ha preferit suspendre el género y aprofitant el magnífich decorat de *Los dos pilletes* que acaba d' arribar de las Américas, pensa donar algunas representacions d' aquest famós melodrama pera que serveixi d' epílech á la present campanya que si no ha sigut brillant no haurá estat pas per culpa de la competencia.

Y desseguida tenim l' indispensable *Alegria* que, transformant la platea en pista, donará com cada any una colla de mesos de vida á aquest popular teatro.

¡Visca la santa *Alegria*! que diuhen á la que *passa*!

NOVEDATS

Tothom coincideix en que 'l *vaudeville* estrenat ab el títul de «Els allotjats» es una obra molt ben feta, molt divertida, molt *verda*. Y tothom suposa que la mateixa obra donada en francés ó en italiá no hauria escandalizat als *fulleros*, per més que haguessin entés els *xistos* de la mateixa manera.

Efectivament, en el transcurs de la representació tothom riu, tothom celebra las gracias innumerables que hi ha escampadas en aquellas despampanants escenas, pero després, l' endemá, tot són escarafalls y horrors... fins al vespre, que no poguent resistir la tentació de aquellas *charmants* fillas de la viuda Martí, tornan á Novedats á riure un rato, á refermarse en la idea de que alló es immorsl.

Comproba lo que dibém el fet de que cada nit se veuhen més concorregudas las representacions y que l' éxit va en augment apesar de que 'l senyor governador ha fet suprimir alguna cosa del xispejant diallech. Cert es que encare que se suprimís la meytat del text sempre hi quedaria alguna coseta, perque «Els allotjats» es una de aquelles obras que no tenen desperdici.

L' arreglo, fet per D Jacinto Capella sembla conservar la ingénua frescor del original.

Els actors, en general, fluixejan; pero las senyoras Lafont y Mateu tenen moments de una encantadora naturalitat y sobre tot la primera diu y canta ab molt d' art y picardia.

Y res més de nou per avuy.

N. N. N.

LA MODA DEL DIA



¡Tot Barcelona patinant!...

A UNA AMIGA

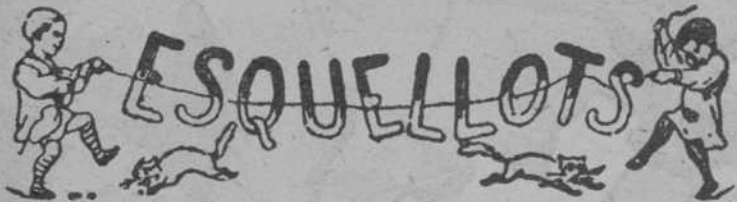
¿Un sonet me demana? ¡Aquí 'l té!

Amiga si pogués donarli un bes
y després d' aquest bes una abraçada,
y luego repetirho altra vegada,
y repetirho més y més y més...

Si jo tenir un gust aixís pogués...
Si vosté no 'm mostrés está enfadada...
Si de petóas y abraços may cansada
me dava aquest permís fins que volgués...

¡Que 'n fora de felís amiga meva,
contemplant extasiat l'imatje seval!
¡Que 'n fora de ditxós en aquest mon
tenint sempre mon cor aprop del seu...
Sols pensant ab aixó, miris, ja ho veu,
li he fet aquest sonet en un segón.

J. MONTABLIZ



Está vist que no hi ha arcalde de R. O. qu' estigui segur en el seu lloch.

Aquí tenen al Sr. Lluch, tant bó, tant sá avants d' empunyar la vara, als pochos días de manejarla, ja no li ha servit pera res, ni pera sostenirse dret, y la proba es que ha tingut de ficarse al llit.

¡Y lo que té ser personatge important!

¿Creurían que hi ha qui ha dit que la malaltía arcaldesca, no era tal malaltía, sino senzillament una camándula pera despistar á l' opinió?

Sí, senyors.

No ha faltat qui suposava que 'l Sr. Lluch de amagatotis se 'n havia anat á Madrid, á arreglar no sé quíns tráfechs; altres deyan que havia sortit per l' extranger á combinar no sé quíns empréstits.

¿Pero es possible que per cosas tan senzillas que 's poden realisar á plena llum, s' emplehin uns procediments tan diplomátichs?

No, jo prefereixo creure que la malaltía del Sr. Lluch es desgraciadament real y positiva y sense mistificació.

Crech, com diu un diari, que la pot haver produhida un tip de musclos el día que va menjar ab els seus companys de triunvirat, Srs. Henrich y Maluquer en el Continental.

Els musclos en aquest temps son molt indigestos... Y si darrera d' ells s' hi afegeix una conferencia ab en García Faria, es qüestió d' enviar á buscar el metje á tota pressa... y algunas vegadas fins els últims sacraments.

Els companys de causa están indignats, y aquesta vegada ab moltíssima rahó, per haver disposat l' autoritat de Marina de Torredembarra, que de nit fos treta una bandera catalana, que voleyava lliurement sobre una caseta de pendre banys del Sr. D. Román Macaya.

Y lo que diuhen ells, y la rahó no 'ls falta:
—¿Quína culpa té l Sr. Macaya dels desastres náutichs de Cavite y Santiago de Cuba?

Jo, francament, en el seu cas, pendria la revenja. Ja que no volen banderas catalanas, de moment deixaria d' ostentarlhas, may sigui sinó per no perdre la roba.

Pero, en cambi, trauría una nova moda. La moda dels tapa rabos ab las quatre barras.

Y las autoritats de marina, si volguessin buscar-me ronya, que 'm vinguessin al darrera. Cap-bussó y á l' aygua, y á veure si ellas s' atrevirian á seguir-me.

En cas de que ho fessin, un bany de mar ben fret es més que segur que las posaria á tó.

No es una llebra lo que s' ha aixecat, sino un porch sanglar dels més corpulents y tremendos, ab el descubrimt de un contrabando que importa, segóns diuhen, alguns milions de pessetas, y en el qual s' assegura que hi están complicats un gran número de comerciants barcelonins.

Tots ells respectables, considerats y ben vistos, tant per la seva elevada posició, com pel seu amor á la causa del ordre y de la moralitat.

¡No faltaria més, sino que 'ls contrabandistas d' alta escala pertanyessin á la bretolada, á la purria y als fills de burdell!

AL SALÓ DE CENT



—¿S' acorda invertir cinch mil pessetas en un tiberi dedicat als arcaldes de fora?

—¡Sí, sí, sí!

(¡Per unanimitat! Res de passar l' assumpto á la Comissió corresponent ni de quedar la proposició sobre la mesa.)

Sobre aquest particular se contan cosas molt bonicas.

Se parla de pactes que varen ferse en vigílias de un ruidós viatge, en virtut dels quals, si 's tirava terra sobre l' assumpto, prometían els contrabandistas desbordarse en entusiasme y frenesí, com aixís varen ferho ab gran satisfacció dels regeneradors del país.

Mes ara sembla que 'ls pactes aquells no poden

TEATRALERÍAS



—¿Qu' es aixó dels Allotjats?
 —No sé: sembla qu' es molt vert.
 —¿Vert? Donchs deixém que 's maduri.



—¿Qué m' agradaría veure 'ls Allotjats... El mal es que diuen qu' es solo para hombres...

sostenirse. El diable ha tirat de la manta, y s' ha vist lo que volia tenirse amagat á tota costa.

En Maura es qui está més disgustat que ningú. Ell es qui 'ls deya:—Es menester que las classes

neutras vos fiqueu en la política.

Pero las classes neutras se li han ficat á las Aduanas.

Y aixó, francament, no val.

Sembla que s' están practicant activas gestions judiciales encaminadas al descubrimient del fet.

Pero, baix el punt de vista social de classe—y deixant apart las responsabilitats particulars, la causa ja 's pot fallar.

Han contribuït mes que ningú á posarlo en clar, l' *Avi Brusi* y *La Perdiu*, ab el seu silenci.

La Perdiu y l' *Avi Brusi*, 'ls dos mes dignes representants á Barcelona de la gent de bé.

Palla Nova, un senmanari que 's llegeix una mica més que *Juventut* ens aludeix ab molta gracia en son darrer número y fa la suposició de que, impossibilitats de contrarrestar la corrent *perdigotayre*, nosaltres, que sense titularnos regionalistas estímem forsá mes qu' ells á Catalunya y, que, pesi als impotents encare tirém pilota á l' olla, haurém d' emigrar cap á Madrid.

Aquesta *chirigota* de *Palla Nova* que acredita un enginy superior al de 'n Pol de *La Veu*, y que per ells el voldrian els que redactan *El Bombo*, acaba á tall d' anunci de «Las Indias» parlant de una botigueta d' objectes d' escriptori del carrer de la Unió, reclam que per la part que 'ns toca no podém menos d' agrahir, posant desd' ara dit establiment (que per mes senyas es en el n.º 3, entrant per la rambla á má esquerra) á la seva disposició.

Aixó de la botigueta dona una mostra de la picardia, mala intenció, etc., etc. dels aixerits confeccionadors de *Palla Nova*. La seva sátira es fina, aguda... y beneficiosa y utilitaria al enemich. Además, donan probas de tenir sanch freda y dignitat. No cauhen en la baixesa de ocupar-se constantment y en articles inflats y pretenciosos d' un periódich que, segóns ells, está á las acaballas y á las portas de una forsada emigració.

¡Per molts anys, senyors de *Palla Nova*, que de *palla vella* n' hi ha per temps!

El que ha estrenat la Presó nova es un advocat del Ilustre colegi de Barcelona.

No podía triarse millor.

¿Preguntan per qué?

Per fer els honors de la casa als altres presos.

Y á propósit.

Se queixan alguns obrers y altres detinguts que han de ser considerats com á presos polítichs, de que se 'ls haja instalat no en la secció que tenen dret á ocupar, sino en unas celdas assoleyadas, dotadas d' aygua insuficient, y aquesta encare calenta, ahont passan el martiri de una calor sense consol ni alivi.

¿Y per aixó, pera subjectar á un home, polítich ó no polítich, pres preventiu, y que per lo tant pot resultar ignocent, á la crueltat de torrarse, en una

especie de incubadora, s' ha construït aquest gran edifici, que porta 'l nom de presó-modelo?

Srs. de la Junta, siguin humans.

Lo primer que han de fer es provehir á totas las celdas de ventiladors elèctrics.

¿Alegan que careixen de fondos pera procedir á la seva instalació?

En aquest cas, procedeixin pel sistema económic. Fassin penjar en cada celda un ventall al sostre, per l' estil dels que funcionan en els menjadors de las casas de pagés.

Y pensin que l' infelís que 's troba reclós, aïslat del mon, no 's troba en el cas de pendre's totas las cosas á la fresca.

Es curiós el cas del senyor francès que trobantse en un café de la Plassa de Catalunya, doná un duro pera pagar la consumació.

El mosso li rebutjá, dihentli:

—Dispensi: aquest duro es sevillá.

N' hi doná un altre, y tampoch li pogué admetre, per ser alicantí.

Se 'n tragué tres més, que junt ab l' anterior havia obtingut bescambiant un bitllet de cinch. De aquests tres, no mes un era legítim.

El senyor francès se 'n va anar á la fonda, y de allí no 's va moure, fins á l' hora de sortida del tren de Fransa.

El bon home, al emprendre 'l viatge á Espanya

poch sabia 'l terreno que li calia trepitjar, ab aixó Jels duros de diverses procedencias.

Tot just ha tret el nás, y podrá tornarse'n al seu país, dihent:

—Espanya se troba en plé regionalisme monetari.

Lo que se 'n va emportar, sens dupte descuidadament, el company de causa, que fent de administrador, feya patria, en l' Ateneo barcelonés, ascendeix á la suma de 23,400 pessetas.

¡Y 'l tenian colocat sense fiança!

Jo ja ho veig ¿quina fiança millor que 'l seu entusiasme per la bona causa, revelat per l' entusiasme que havia desplegat en totas las lluytas electorals allí y fora d' allí?

Y no 's pensin que la Junta regionalista del Ateneo pequi de desprevinguda.

La proba que al senzill dependent que va á cobrar els rebuts dels socis, li havian fet depositar pera la recaudació diaria dos láminas de amortisable.

Quals dos láminas estavan en poder del administrador Camino, que també se las va emportar, junt ab els demés fondos.

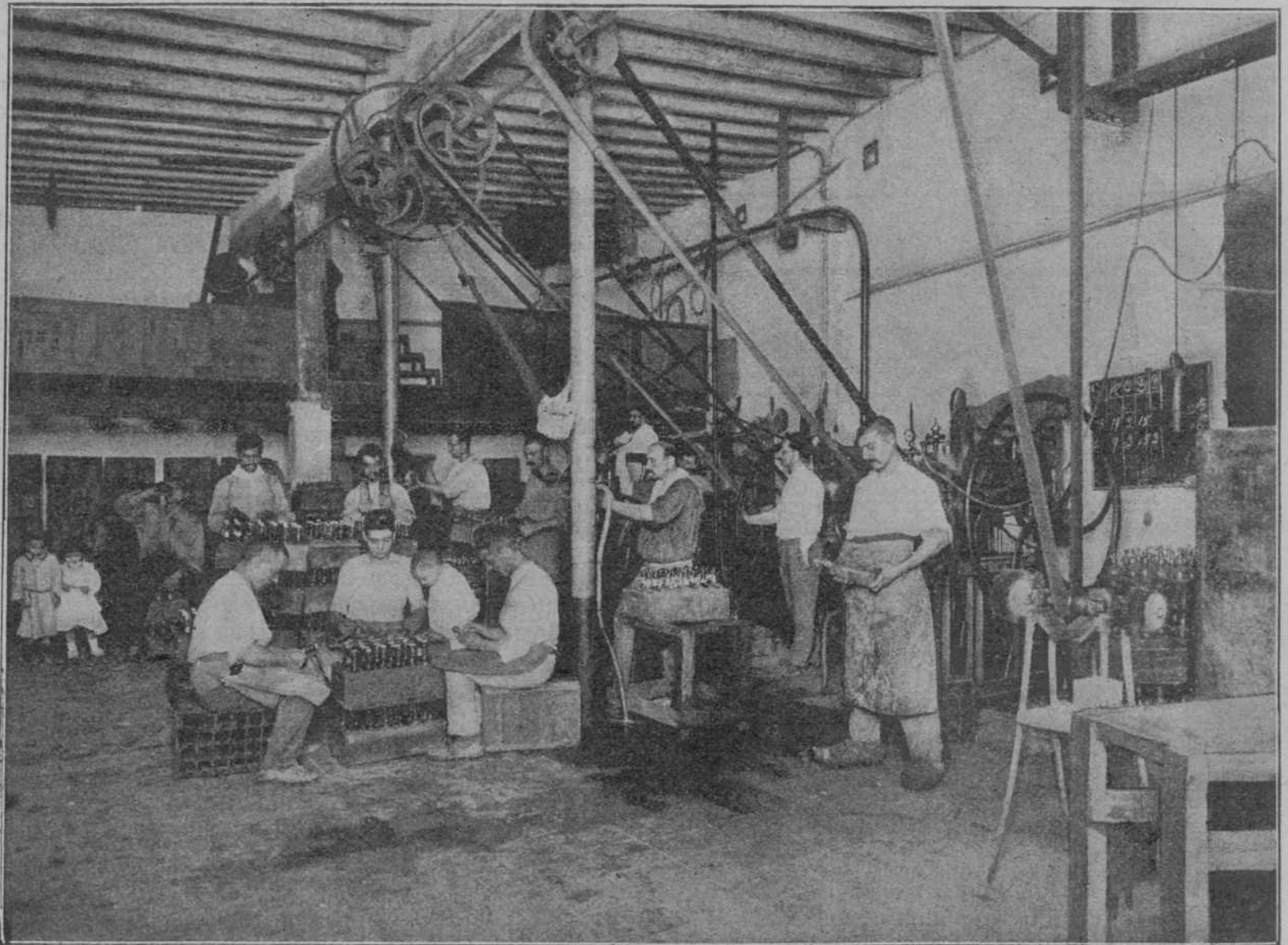
Sobre aquest particular, deya l' altre día un perdigot molt serio:

—¿Y qui 'ls feya nombrar administrador á un home que 's diu Camino? Si s' hagués dit Camí, de segur que no hauria fet aquesta porqueria.

Un xicotet plora amargament.

—Que tens?—li pregunta un seu oncle.

ELS ATENUANTS DEL ESTIU Ó LO



Una fàbrica de cervesa.

Y ell respón:—La mama m' havia donat deu céntims y 'ls he perdut.

—Té, aquí 'n tens altres deu: no ploris.

El xicot els pren y romp á grinyolar ab mes forsa que avants.

—Y ara?—li diu l' oncle—¿no t' he donat els deu céntims? ¿Per qué cridas?

—Oh!—replica 'l xicot sanglotant.—Es que si no hagués perdut els deu de la mama, ara 'n tindríe vint.

¡QUINA SORTI!

Jo idolatrava á una nena hermosa com ella sola, en la que fundat hi havia mas esperansas preciosas, ma passió vehement y honrada la primera, la mes dolsa...

Empés per l' amor maligne, causa de las mil caborias que xiflan al mundo entero, desde que al mon hi ha bestias, un día vaig decidir declararm'hi, y li dich: Tórtora: si volguessis escoltarme t' ho agraírifa, xamosa...

Tinch un desitj que 'm recrema el cor, y l' ánima tota, pera parlar ab tú. Espero, prenda, la teva resposta...
—No pot ésser—va dirme ella—no 'm vé bé.

—Ho sento... graciosa...

—vaig dirli jo—Ah, y dispensa...

—Dispensati!—digué resolta.—

Mon procés d' amor, llarguíssim, tingué eixa fi tan lacónica...

Aixó va tant exaltarme, que si porto una pistola en aquells moments tan crítics... m' hauria fet molta nosa...

Cosas del amor,—vaig dirme—

Vet' aquí 'l que son las donas:

si las demanas... ¡naranjas!
si las desprecias... ¡hipócritas!...

¡Oh sabi y valent Arturo, ara entench la teva lógica quan rebaixas á aquest sexo según! Bravo y molt conforme!

Jo olvidant el gran estudi que fas, de la falsa dona, 'nava per ser un gran tonto, un mártir ab creu molt grossa...

Casarse es el sacrifici— crim més gran que pot fer l' home.

Pro 'l destí no 'm vol fer guerra, y 'm diu: espera... no es hora...

Y com jo no 'm desespero per 'questa classe de cosas, no 't rendeixis cor!—murmuro—

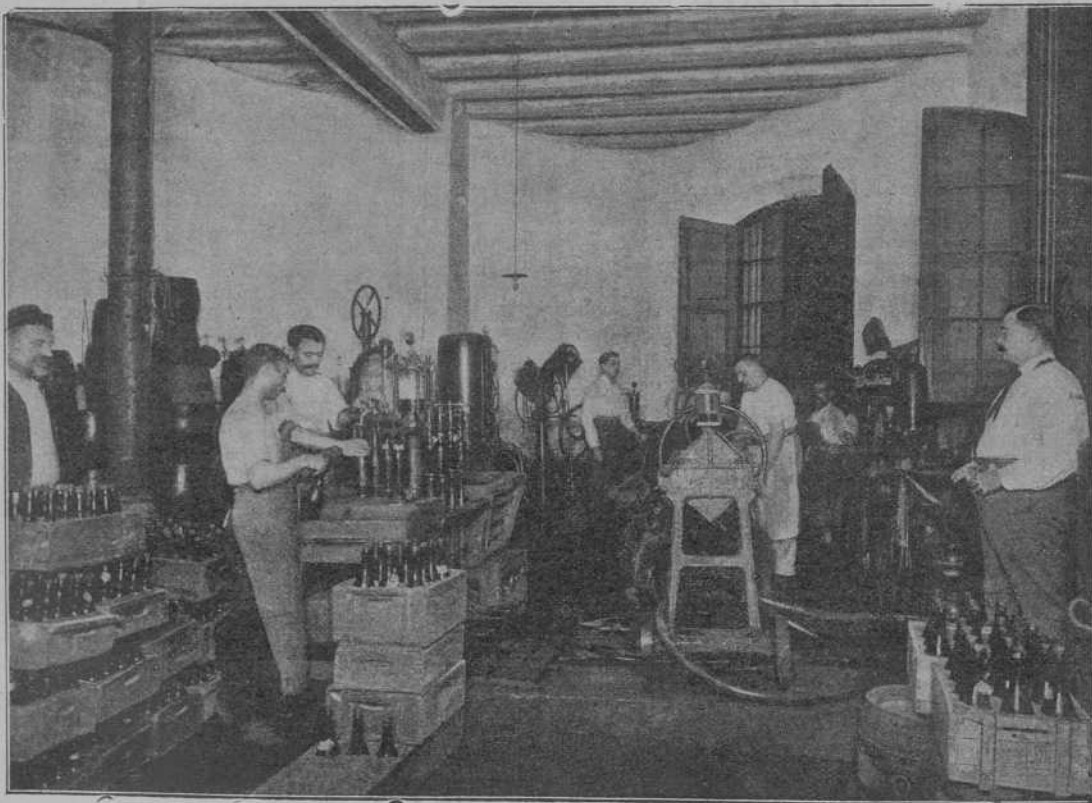
Ample es el mont! Sobran donas! sense ánima, sense modos, sense cor y sense solta.

...Per xó, demá ó cualquier dia,

que m' agradi una altra mossa tan hermosa com la de autos, pro algun tant més carinyosa, contradint á en Schopenhauer, diré: ¡Sublim es la dona!

ANDRESITO

QUE 'NS AJUDA A ESTAR FRESCOS



Una fábrica de gaseosas.



Entre amichs:

—Aquell jove tan magre que anava ahir ab tú ¿quí es?

—¿Vols saber qui es aquell jove tan magre? T' ho vaig á dir. Un fill de casa bona, qu' en menos de tres anys s' ha menjat doscents mil duros.

—¿Y está tan magre? Francament, may hauria dit que doscents mil duros siguessin tan poch nutritius.

De un periódich francés:

Gontran als peus de la seva *querida*, una jamona ja molt madura, dona mostras de disgust.

Y ella li diu:

—Suposo que no estarás gelós del meu passat... Suposo que no 'm vindrás ara á fer una escena á propòsit del meu primer amant.

—No,—respón el jove:—respecte al primer no 't diré res... ¡Com que quan el tenías jo encare no era al món!...



Te menos carns que un aucell
la germana de 'n Bruguera,
y ell diu que aquell que s' hi casi
tindrà la dona lleugera.

T. RUSCA

Perque parla *palpizot*
lo xicot de can Rosat,
en Pep que 's un tabalot
no 's cansa de dí per tot,
que n' es un xich, *mal parlat*.

J. R. CODORNIU

—Tant mateix, iquin mico, Aleix,
m' ha clavet la filla Ponal
—T' ha clavet... lo que 's mereix
l' insolent que s' atreveix
á cridar *mona* á una dona!

—Que no só un galán carronya
si m' abrassas, probaré.
—¡Fuigi de aquí, 'l que es vosté...
un galán poca-vergonya!

ANTOLÍ B. RIBOT

SOLUCIONS

À LO INSERTAT EN L' ÚLTIM NUMERO

- 1.^a XARADA 1.^a—A-ro-ma.
- 2.^a ID. 2.^a—E-pi-fa-ni.
- 3.^a ANAGRAMA.—Mania—Anima.
- 4.^a TRENCA-CLOSCAS.—Don Juan de Serrallonga.
- 5.^a LOGOGRIFO NUMÉRICH.—Florençia.
- 6.^a GEROGLÍFICH.—Malgastador.

TRENCA-CAPS

XARADA

AL AMICH Y COMPANYY DE LLETRES ALBERTET
DE VILAFRANCA

—Bé, ¿quán marxa un Alcové?
—Si no tinch destorbs, demá;
ab aixó, si vol pujá
á *hu dos-tres-quart-me...*

—Rosé,

ja sab que jo, *hu* vosté
á *total* vindría allá
gustós, pró 'm dispensará
perque aquest cop no pot sé'.

—¿Que no pot ser?... ¿Y aixó 'm diu
si no té ni un sol motiu
per poguerm'ho dir, Pasqual?

—¡Quint mamá no m' ho permet!
¿Essent vosté un angelet
vol que 'm negués jo un *total*?

A. RIBAS LL

ANAGRAMA

Una senyora bastant poruga
fent de valenta per no volguer
la companyía d' una minyona
qu' era 'l ranxero d' uns seus parents.
—No *total* deya—si no fá lluna
ja 'l cel reflecta—*tot* y seré.

J. COSTA POMÉS

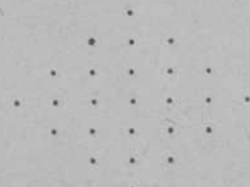
TRENCA-CLOSCAS

MARTI LAI PALET
LA POLAR
Tenda de persianas
CORIA

Formar ab aquestas lletres degudament combinadas
el títul de un drama castellá, una sarsuela y un carrer
de Barcelona.

A. CARARACH

ROMBO



1.^a ratlla: Xifra romana.—2.^a: Licor.—3.^a: Color.—
4.^a: Insecte.—5.^a: Apellido.—6.^a: Parenta.—7.^a: Conso-
nant.

UN LANCERO

CONVERSA

—¿Sabs que tením en Miquel enamorat com un boig?
—¿Que 'm dius?
—Si noy, conseqüencias de la festa major de Gracia.
—¿Y com se diu la dama dels seus pensaments?
—Ara mateix ho he dit.

T. RUSCA

GEROGLÍFICH

X
B 1904 I
el el
B R A
I
S

SUIT SUET

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

Física del amor

POR REMY DE GOURMONT

VERSIÓN ESPAÑOLA DE LUIS RUIZ CONTRERAS

Un tomo en 8.º, Ptas. 3'50

EL CAMINO DE LA GLORIA

POR JORGE OHNET

Un tomo en 8.º, Ptas. 3'50

EL PROBLEMA DEL PORVENIR LATINO

POR LEÓN BAZALGETTE

Un tomo en 8.º, Ptas. 3

Doña Tecla en Pomotú

AVENTURAS NOVELESCAS

POR

Juan Pérez Zúñiga

Un tomo en 8.º, ilustrado por Xaudaró, Pesetas 2

ALREDEDOR

DEL

DELITO Y DE LA PENA

POR

C. BERNALDO DE QUIRÓS

Ptas. 3

Novísimas sentencias

DEL

Presidente Magnaut

RECOPIADAS Y COMENTADAS

POR

E. LEYRET

Un tomo en 8.º, Ptas. 3 50

J. BURGAS (Mayet)

VIDAMOR

AB UN PRÓLECH DE

Apeles Mestres

Ptas. 1

EL CONSEJERO DE LOS ENAMORADOS

Libro útil é indispensable á todo el que tenga
ó desee tener relaciones amorosas.

Un tomo en 8.º, Ptas. 1



NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l'import en llibreries del Giro Mútno ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d'extravios, si no 's remet además un ral pera certifiicat. Als corresponsals se 'ls otorgan rebaixas.

EN REMULL



—Vaja, noyas, us convido á totas.
—¿A qué? ¿A qué?
—A agafar el peix que us fassi mes goig.